

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ
КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Кафедра психології, соціології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА ЛОГІКА

Назва освітньо-професійної програми	Право (поліцейські)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	перший (денна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
протокол від 19.08.2024 № 15

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної
поліції Національної поліції України
протокол від 14.08.2024 № 11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право (поліцейські)»

Василь БЕРЕЗНЯК

Розглянуто на засіданні кафедри психології, соціології та педагогіки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України, протокол від 12.08.2024 № 22

Юридична логіка. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2024 рік. 18 с.

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри психології, соціології та педагогіки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор філософських наук, професор Елеонора Костянтинівна Скиба.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри філології та перекладу Українського державного університету науки і технологій, доктор філософських наук, професор Тетяна Іванівна Власова.
2. Професор кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка» доктор філософських наук, професор Вадим Іванович Палагута.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальна кількість годин	90	
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекції	6	
Семінарські заняття	12	
Практичні заняття	12	
Самостійна та індивідуальна робота	60	
Курсова робота	-	
Підсумковий семестровий контроль	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є розвиток логічного, критично-орієнтованого мислення як елементу професійної, а саме правової культури фахівця.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- оволодіти категоріально-понятійним апаратом науки логіки; засвоїти значення та межі застосування формально-логічного методу як основи юридико-догматичного;
- розвинути здатність аналізувати юридичну термінологію, коректно встановлювати зміст правових визначень, логічні підстави правової кваліфікації;
- логічно грамотно складати офіційні документи, будувати свої міркування і знаходити помилки в міркуваннях опонентів;
- конструювати коректну аргументацію взагалі та в правовій суперечці чи при прийнятті правового рішення;
- розпізнавати прийоми маніпулювання з боку співрозмовника і протистояти їм;
- оволодіти культурою дискусії, розрізненням коректних та некоректних її прийомів;
- застосовувати логічні методи у процесі розслідування злочинів;
- будувати слідчі версії з використанням методів логіки;
- визначати логічні наслідки в разі зміни чинності нормативних приписів, правил, умов контракту або фактів справи тощо, що особливо важливо в умовах швидкого оновлення правових підстав;
- застосовувати методи логіки для дослідження наукових проблем у праві.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

об'єкт, предмет, функції, методи логіки як науки, сутність, призначення, специфіку предмету юридичної логіки як навчальної дисципліни, особливості структури мислення загалом, основні форми та закони мислення;

вміти:

творчо мислити, набути навичок комунікації, навчитись вирішувати складні проблеми та бути лідером;

володіти навичками:

сформувані навички ефективно застосовувати професійні знання на практиці, навчитись самостійно приймати рішення.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2 - Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

СК12 - Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13 - Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16 - Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Історія держави та права України», «Юридична деонтологія»

Постреквізити: «Кримінологія», «Юридична психологія».

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

ПРН1 - Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 6 - Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 20 - Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення

Міркування як предмет вивчення логіки. Особливості юридичного мислення. Чуттєве пізнання і абстрактне мислення. Специфіка абстрактного мислення; його теоретична і практична значимість. Властивості юридичного мислення: нормативність, системність. Ціннісно-оцінковий характер правового мислення, його зв'язок з прагненням до встановлення істини у справі. Основні етапи правового мислення: від формулювання юридичних проблем до їх вирішення. Поняття про засоби юридичного мислення.

Логіка як наука. Схеми, форми професійних міркувань як предмет логіки. Виявлення методів досягнення істини шляхом міркувань як мета логіки. Співвідношення логіки з іншими науками про мислення. Єдність та багатоманітність логічних теорій. Логічна коректність мислення як відповідність предмету думки.

Формалізація як метод дослідження структури міркування: його суть, можливості та межі застосування. Формалізація юридичного мислення. Логічна універсальність та гендерно-психологічна специфіка мислення. Поняття формалізації. Умови ефективності використання методу формалізації. Основні принципи побудови формалізованих міркувань. Логіко-формальний характер мислення юриста. Формальна логіка як засіб юридичного мислення. Принципи юридичного мислення.

Логіка і мова. Логіка і юридична мова. Мова як засіб вираження інформації. Порівняльна характеристика природної та формалізованої мов. Загальна характеристика логічної структури юридичної мови. Складові частини мови правових приписів.

ТЕМА 2. Поняття як форма мислення

Поняття як форма мислення. Особливості відображення світу у поняттях. Мислення як оперування поняттями. Місце понять у структурі процесу мислення.

Способи мовного вираження понять. Основні логічні прийоми формування понять: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення.

Загальна характеристика поняттєвого апарату юриспруденції як базису правової науки та практики.

Зміст і обсяг поняття. Класи, підкласи, елементи класу. Відношення належності елемента до класу та включення класу до класу. Кваліфікація кримінального правопорушення як встановлення належності елемента до класу. Логічні механізми ідентифікації в юридичній галузі.

Закон оберненого відношення між обсягом та змістом поняття. Узагальнення та обмеження понять.

Види понять. Відношення між поняттями. Порівнянні та непорівнянні поняття. Сумісність і несумісність порівнянних понять. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перетин (перехрещення), підпорядкування. Типи

несумісності: співпорядкування (співпідпорядкування), протилежність, суперечність. Колові схеми Ейлера як засіб вираження відношень між поняттями. Співвіднесення юридичних понять і проблема «конкуренції норм права».

Дефініція (визначення) поняття. Номінальні та реальні дефініції. Явні та неявні дефініції. Дефініція через найближчий рід та видову ознаку. Правила явної дефініції. Помилки, можливі у дефініції. Неявні дефініції: контекстуальні, індуктивні, через аксіоми. Логічна правильність дефініцій юридичних понять як умова ефективності правозастосовчої практики. Легальні дефініції. Синтетичні та аналітичні дефініції. Значення логіки дефініцій для юридичної теорії та практики.

Поділ (класифікація) понять. Види поділу: за видозміною ознаки, дихотомічний поділ. Правила та можливі помилки поділу.

Роль логіки класифікацій у праві.

ТЕМА 3. Судження та його роль в юриспруденції

Загальна характеристика судження. Судження як форма мислення. Істиннісні значення судження. Судження та речення. Норма права як судження. Логічні особливості нормативних суджень. Логічна структура юридичної норми. Співвідношення цінності та істинності правової норми. Основні форми представлення юридичної норми.

Структура елементарного висловлювання. Терміни висловлювання (суб'єкт і предикат). Стверджувальна (позитивна) і заперечна (негативна) зв'язки. Квантифікація висловлювань.

Прості судження та їх види. Підстава поділу суджень на прості та складні. Класифікація простих суджень за якістю та кількістю.

Поняття «матеріальної порівнянності» суджень. «Логічний квадрат» та правила співвіднесення матеріально порівнянних висловлювань.

Основні різновиди логічного зв'язку простих висловлювань у рамках складних суджень. Кон'юнкція як вимога одночасної істинності висловлювань. Диз'юнкція як заборона одночасної хибності суджень-складових. Сильний (строгий) та слабкий (нестрогий) різновиди диз'юнктивного зв'язку. Імплікація як вираження умовного зв'язку (зв'язку між достатньою та необхідною умовою). Еквіваленція (тотожність) як двосторонній (симетричний) умовний зв'язок.

Принципи формалізації складних суджень. Методика алгоритмічного встановлення валентності складного судження за допомогою семантичних таблиць (таблиць істинності).

Поділ суджень за модальністю. Логічна та фактична (онтологічна) модальності.

Логічне тлумачення норми права та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Інші логічні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень.

ТЕМА 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів

Поняття закону в логіці та юриспруденції: спільне та специфічне. Закон як необхідний і загальний (для певної предметної області) зв'язок. Закони буття і закони мислення. Відображення у законах формальної логіки відносної стійкості, якісної незмінності явищ реального світу, їх еквівалентності між собою у певному плані. Співвідношення логічної та юридичної необхідності.

Формально-логічний закон як тотожно-істинна формула. Принципи диференціації основних та неосновних (похідних) законів логіки.

Основні формально-логічні закони. Пропозиційна логіка (логіка висловлювань): її предмет та принципи побудови. Закони, які визначають аксіоматичний базис логіки висловлювань.

Закон тотожності. Принципи визначеності та послідовності мислення і їх вираження у законі тотожності. Умови дотримання закону тотожності та можливі помилки, пов'язані з їх порушенням. Вимога логічної визначеності та проблеми ідентифікації й групової належності у криміналістиці. Межі застосування закону тотожності. Парадокси й алогізми, зумовлені позапредметним дотриманням закону тотожності.

Закон виключеного третього. Суть принципу несуперечності й особливості його реалізації в юридичній теорії та практиці. Відношення суперечності між висловлюваннями та його вираження у законі виключеного третього. Уточнення принципів визначеності та послідовності в законі виключеного третього. Закон виключеного третього та бівалентна семантика традиційної логіки: сфера застосування та причини обмеженості. Альтернативні логічні системи, що компенсують дефіцит бівалентної семантики.

Закон несуперечності. Різновиди відношення несумісності та їх вираження у законі несуперечності. Проблема сумісності юридичних норм. Використання закону несуперечності при побудові логічних «детекторів брехні».

Відображення законів виключеного третього та несуперечності у вимогах кримінального та кримінально-процесуального законодавства. Визначеність, послідовність та несуперечність правотворчої та право застосовної діяльності як фактор правосуддя.

Закон достатньої підстави. Принцип обґрунтованості та його вираження у законі достатньої підстави. Закон достатньої підстави та його формальна репрезентація в пропозиційній логіці.

Доказовість як вимога законності: відображення даної вимоги в юридичних нормах.

Дотримання законів логіки – необхідна умова ефективності професійної діяльності працівника правоохоронних органів.

ТЕМА 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень

Умовивід як форма мислення. Структура умовиводу. Поняття логічного виводу та логічного слідування.

Демонстративні та недемонстративні умовиводи: принципи розрізнення та логічні характеристики. Демонстративність умовиводу як логічна підстава судового вироку. Дедукція та редукція. Повна і неповна індукція як види редуктивних умовиводів. Застосування дедуктивного та індуктивного методів у розслідуванні кримінальних правопорушень. Аналогія як комбінований (індуктивно-дедуктивний) вивід. Строга і нестрога аналогія у попередньому розслідуванні та при проведенні криміналістичної експертизи.

Дедуктивні умовиводи. Істинність засновків та формальна правильність міркування – гарантії істинності висновку дедуктивного виводу. Принципи формалізації дедуктивного виводу.

Виводи, що ґрунтуються на суб'єктно-предикатній структурі суджень. Безпосередні умовиводи з категоричних суджень: перетворення, обернення, протиставлення предикату, виводи за «логічним квадратом».

Простий категоричний силогізм. Склад силогізму. Фігури та модуси силогізму. Правильні (демонстративні) модуси. Відбір правильних модусів за допомогою колових схем. Принципи демонстративного виводу з двох простих суджень через визначення фігури та модусу силогізму.

Скорочений силогізм (ентимема); відновлення силогізму з ентимеми. Складні силогізми (полісилогізми) та складноскорочені силогізми (сорити та епіхейреми).

Виводи, що ґрунтуються на логічних зв'язках між судженнями. Основні різновиди виводів зі складних суджень та їх правильні (демонстративні) модуси.

Система натурального виводу логіки висловлювань (СНВ ЛВ). Повнота і несуперечливість СНВ. Мова логіки висловлювань: алфавіт, визначення припустимих виразів, семантика логічних сполучників. Правила виводу. Правила рівносильної заміни. Рівносильності, що задають способи визначення істиннісного значення формул.

Принципи побудови логічного виводу в СНВ (прямого та опосередкованого припущеннями). Можливості використання натурального числення висловлювань при розслідуванні кримінальних правопорушень.

Умовивід та логічне слідування. Способи встановлення логічного слідування між наявними підставами та передбачуваним висновком.

ТЕМА 6. Логічні основи теорії аргументації

Поняття про аргументацію. Дослідження процесу аргументації в теорії аргументації. Характерні риси аргументації. Види аргументації: емпірична та теоретична, дедуктивна та недедуктивна (правдоподібна), доказова та недоказова. Суперечка, її види, прийоми ведення.

Логічна та юридична аргументація. Співвідношення логічних та гендерно-психологічних аспектів аргументації.

Поняття доведення. Логічний сенс операції доведення. Особливості поняття доказування у кримінальній (цивільній) справі як нормативно регульованої діяльності. Структура логічного доведення: теза, аргументи (підстави), демонстрація. Основні різновиди доведення: пряме та непряме.

Способи встановлення демонстративності безпосереднього слідування тези з наявних аргументів.

Непряме апагогічне (методом від протилежного) та непряме розділове (методом послідовного виключення) доведення; їх використання при обґрунтуванні слідчих версій.

Співвідношення теоретичних та емпіричних методів обґрунтування у процесі розслідування судової справи. Загальна характеристика комбінованого багатоступінчастого доказування.

Поняття спростування. Захист і спростування в логіці та юриспруденції; спільне і специфіка. Безпосередня та опосередкована критика тези. Встановлення хибності тези шляхом прямого та непрямого спростування.

Критика аргументів і виявлення логічної неспроможності демонстрації.

Правила доказового міркування. Правила по відношенню до тези й антитези (правила визначеності, несуперечливості та незмінності тези). Логічні помилки, пов'язані з порушеннями даних правил.

Логічні правила та помилки, що відносяться до аргументів. Вимоги істинності, несуперечливості, достатності аргументів та автономності їх обґрунтування щодо тези, яка доводиться.

Основне правило демонстрації. Типові помилки, які призводять до недемонстративності аргументації.

Паралогізми і софізми. Логічні методи виявлення та усунення помилок та хитрощів у доведенні та спростуванні.

Логічні парадокси: причини виникнення і способи уникнення парадоксальності аргументації.

Місце логічної теорії аргументації в теорії доказів у кримінальному (цивільному) процесі.

ТЕМА 7. Логіка побудови та перевірки версій

Гіпотеза і версія. Логічні характеристики гіпотетичного способу міркування. Роль гіпотез у науковому пізнанні. Версія як вид гіпотези. Версування як процес побудови і перевірки версій та його роль у розслідуванні кримінальних правопорушень. Особливості слідчих версій порівняно з науковими гіпотезами. Версія як система припущень про елементи можливої картини кримінального правопорушення. Структура версії. Критерії прийнятності версій. Оптимальні умови відхилення версій. Взаємний зв'язок істинності версії та її цінності з точки зору розслідування злочинного діяння.

Основні етапи процесу версування: формування інформаційного базису, його аналіз та виведення версії, перевірка версії.

Логічні характеристики інформаційного базису. Необхідність урахування принципів та законів логіки при побудові інформаційного базису.

Логічний механізм побудови версії. Застосування логічних методів у процесі формування версії.

Індуктивні методи встановлення причинних зв'язків. Часова залежність та причинно-наслідкова залежність явищ. Характеристика причини як філософської категорії. Неоднозначність логічної залежності між причиною та

наслідком. Методи встановлення причинного зв'язку: метод подібності, метод відмінності, об'єднаний метод подібності та відмінності, метод супутніх змін, метод залишків; їх можливі комбінації, здійснювані з метою підвищення надійності виводу.

Можливі застосування індуктивних методів для створення альбому типових версій та при побудові версій у процесі розслідуванні кримінальних правопорушень. Роль індуктивних методів у плануванні слідчого експерименту. Фактори підвищення ступеню правдоподібності версій, що виводяться за допомогою індуктивних методів.

Логічні засоби дослідження версій. Основні логічні процедури верифікації та фальсифікації версій. Поняття верифікації та фальсифікації висловлювань. Логічна спільність та особливості аргументації наукових гіпотез та юридичного доказування.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення.	1. Логіка як наука про закони та форми побудови міркувань. 2. Логічна формалізація та переваги її застосування. 3. Практичне значення логіки. 4. Нарис історії логіки.	2
Тема № 3. Судження та його роль в юриспруденції.	1. Судження як форма думки. Прості судження. 2. Складні судження, їх види та семантичні таблиці. 3. Логічні властивості правових норм.	2
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень.	1. Загальна характеристика умовиводу. 2. Види умовиводів.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема № 2. Поняття як форма мислення.	2
Тема № 3. Судження та його роль в юриспруденції.	2

Тема № 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів.	2
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень.	2
Тема № 6. Логічні основи теорії аргументації.	2
Тема № 7. Логіка побудови та перевірки версій.	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 2. Поняття як форма мислення.	2
Тема № 3. Судження та його роль в юриспруденції.	2
Тема № 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів.	2
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень.	2
Тема № 6. Логічні основи теорії аргументації.	2
Тема № 7. Логіка побудови та перевірки версій.	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення.	8
Тема № 2. Поняття як форма мислення.	8
Тема № 3. Судження та його роль в юриспруденції.	8
Тема № 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів.	10
Тема № 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень.	8
Тема № 6. Логічні основи теорії аргументації.	8
Тема № 7. Логіка побудови та перевірки версій.	10

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Предмет логіки.
2. Юридична логіка як галузь наукового знання.
3. Значення вивчення науки логіки для професійної діяльності правника.
4. Метод формалізації.
5. Можливості застосування формальнологічних методів у слідчій практиці.
6. Поняття як форма мислення.
7. Дефініція (визначення) поняття.
8. Роль визначень у праві.
9. Логічний поділ поняття (класифікація).
10. Роль класифікації в юриспруденції.
11. Зв'язок поняття та уявлення.
12. Зв'язок поняття зі словом.
13. Логічні прийоми утворення поняття.
14. Логічна структура поняття.
15. Логічні види понять.
16. Судження як форма мислення.
17. Роль суджень в юриспруденції.
18. Просте судження і його структура.
19. Складне судження та його види.
20. Єднальні судження.
21. Розподільні судження.
22. Умовні судження.
23. Судження як логічна форма.
24. Судження та речення.
25. Структура судження.
26. Основні види категоричних суджень.
27. Логічний квадрат як модель відносин між категоричними судженнями.
28. Загальна характеристика логічного закону.
29. Співвідношення логічних та юридичних законів.
30. Закон несуперечності та його застосування в юридичній теорії та практиці.
31. Закон виключеного третього, його значення для практичної діяльності правоохоронних органів.
32. Закон достатньої підстави, його роль у практичній діяльності правоохоронних органів.
33. Основні принципи логіки.
34. Умовивід як форма мислення.
35. Роль умовиводів у правотворчій та провозастосовчій діяльності.
36. Основні класифікації умовиводів.
37. Демонстративні та недемонстративні умовиводи: відмінність та роль у практичній діяльності правоохоронних органів.

38. Простий категоричний силогізм як вид дедуктивного умовиводу. Його роль у правозастосовчій діяльності.
39. Логічна структура умовиводу.
40. Правила простого категоричного силогізму.
41. Логічні помилки в силогізмах.
42. Фігури простого категоричного силогізму.
43. Ентимема.
44. Полісилогізм, його види.
45. Сорит, його види.
46. Епіхейрема.
47. Індуктивні умовиводи, основні види.
48. Наукова індукція.
49. Індуктивні умовиводи, їх використання у слідчій практиці.
50. Умовивід за аналогією. Його роль у розслідуванні кримінальних правопорушень.
51. Чисто умовні умовиводи. Їх використання у слідчій практиці.
52. Умовно-категоричні умовиводи. Їх роль в аналізі та оцінці судових доказів.
53. Розділово-категоричні умовиводи. Їх використання у судовій практиці.
54. Основні характеристики і правила виводу натурального числення висловлювань.
55. Доведення як логічна операція, його структура. Співвідношення логічного доведення та юридичного доказування.
56. Види доведення.
57. Спростування як окремий вид критики, його способи. Співвідношення спростування в логіці та в юридичній практиці.
58. Правила доведення та спростування щодо тези та демонстрації, їх практичне значення для правоохоронної діяльності.
59. Правила доведення та спростування щодо аргументів та їх застосування у практичній діяльності правоохоронних органів.
60. Версія як різновид гіпотези. Етапи побудови та перевірки версій у судовому дослідженні.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; які зазначені у робочій навчальній програмі з дисципліни, всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні структури та системи мови, основних граматичних структур, загальнонавчальної лексики та юридичної термінології.
4	Добрий рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні опанованих граматичних структур фахової лексики та термінології
3	Достатній рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками
2	Недостатній рівень компетентностей. Теоретичні питання, винесені на розгляд на занятті з дисципліни, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань. Потребує перескладання.
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Юридична логіка» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік у формі стандартизованих тестів, або письмово, командні проєкти, звіти у формі презентації, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, презентації та виступи на наукових заходах, тези за підсумками або планування навчально-наукового дослідження.

Критерії оцінювання самостійної роботи (денна форма навчання)

9-10 балів – повне й безпомилкове виконання завдання;

7-8 балів – виконання 80-90% завдань, які містять деякі неточності у викладі й незначну кількість орфографічних і граматичних помилок;

5-6 балів – виконання 70-80 % завдань, в яких допущено незначну кількість помилок як змістового характеру, так і орфографічні;

3-4 балів – виконання 50-60 % завдань, у яких зафіксовано значну кількість змістових, лексичних, граматичних, орфографічних помилок;

1-2 балів – виконання 10-40 % завдань;

0 балів – роботу не виконано.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національного шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	« Відмінно » - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	« Дуже добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи;

			всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.
--	--	--	---

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Мультимедійна техніка, підключення до внутрішньої мережі інтернет.

8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(рекомендовані джерела інформації)

Підручники:

1. Конверський А.Є. Традиційна логіка. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2019. 452 с.
2. Конверський А.Є. Сучасна логіка: класична та некласична: підручн. Київ, 2020. 294 с.
3. Конверський А.Є. Логіка: підручн. для студ. юрид. фак-тів. 8-е вид. Київ. нац. ун-т. Київ: ЦУЛ, 2022. 352 с.
4. Логіка : підручник. 2-ге вид., виправлене / А. Є. Конверський. К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. 391 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Вандишев В.М. Логіка. Основні поняття і принципи: навчальний посібник. К: вид-во «Кондор», 2016. 300 с.
2. Логіка для правознавців: навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець, Р.В. Михайленко та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
3. Логіка: Навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І. С. Матвієнко. К.: Вадекс, 2020. 370 с.
4. Мозгова Н.Г. Логіка: навч. посіб.для студ. ВНЗ. Київ: Каравела, 2011. 247с.
5. Гвоздік О.І Логіка доказування в юрисдикційному процесі: навч. посіб. /О.І. Гвоздік, В.В. Кощинець. К.: Національна академія прокуратури України, 2016. 130 с.
6. Гвоздік О.І. Логічні основи організації слідчого експерименту. Філософські та методологічні проблеми права. 2022. №.1 (23). С. 13-19.
7. Гвоздік О.І. Логічний аспект планування та проведення допиту. Філософські та методологічні проблеми права. 2023. № 1 (25). С. 28-37.

Інформаційні ресурси вивчення дисципліни

5. Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича www.library.univ.kiev.ua

7. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
8. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
9. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>
10. Програмний продукт «Мультимедійний підручник «Логіка (юридична логіка)». Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 122981 від 17.01.2024.
11. Літературно-письмовий твір учбового характеру «Курс дистанційного навчання «Прикладна логіка» 2023. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №120298 від 04.07.2023.

**Завідувач кафедри психології,
соціології та педагогіки, доцент
кандидат історичних наук**

Кирило НЕДРЯ

